

Міністерство освіти і науки України  
Львівський національний університет природокористування  
Факультет будівництва та архітектури  
Кафедра архітектури



**СИЛАБУС  
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
«СЕМІОТИКА В ДИЗАЙНІ»**

для студентів спеціальності

**022 ДИЗАЙН**

РВО «Бакалавр»

ОПП «Дизайн середовища»

Галузь знань: **02 КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО**

Розробники: канд. мист., проф. Кюнцлі Р. В.  
в.о. доц. Грицюк І. Й.

**Львів 2024**

## АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Семіотика в дизайні» є вибірковою компонентою і важливим елементом підготовки студентів за освітньо-професійною програмою «Дизайн середовища», за спеціальністю 022 «Дизайн», за галуззю знань «Культура і мистецтво», за кваліфікацією «Бакалавр дизайну», яка викладається у 7 семестрі (в обсязі 3 кредитів за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS: загальна кількість годин – 90, тижневих аудиторних годин – 3, підсумковий контроль – залік).

Ця дисципліна сприяє розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців у галузі дизайну.

### МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основною метою вивчення дисципліни "Семіотика в дизайні" є формування у студентів здатності аналізувати, створювати та інтерпретувати знакові системи в дизайні для ефективного візуального комунікування. Курс покликаний навчити розуміти глибинні смисли візуальних образів, використовувати семіотичні методи у творчих проєктах і впроваджувати ці знання у різних галузях дизайну.

#### Мета досягається через такі завдання:

- Ознайомлення студентів із теоретичними основами семіотики та її зв'язком із дизайном. Розвинення навичок аналізу знакових систем і кодів у візуальних медіа.
- Навчання використовувати семіотичні методи для створення дизайну, орієнтованого на цільову аудиторію.
- Сприяння розумінню культурного контексту в дизайні та впливу символів на сприйняття.
- Поглиблення навичок критичного мислення та інтерпретації візуальної комунікації.
- Формування навичок повідомляти споживачеві засобами дизайнерських проєктів інформацію, використовуючи знаки та символи.
- Формування професійного мислення на основі засвоєння спеціальних термінів та понять.

Формування вільної орієнтації в розмаїтті знаків та знакових систем сучасного мистецтва та культури, інтерпретації явищ мистецтва та культури та використанні набутих знань у власній творчості.

#### Результати навчання

Курс сприятиме формуванню загальних (ЗК) та спеціальних (СК) компетентностей і програмних результатів навчання (ПРН):

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Здатність працювати в команді. ЗК06. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК06. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК07. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК09. Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК10. Здатність вчитися, відстежувати та освоювати новітні технології, оволодівати сучасними знаннями, розуміти предметну галузь та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності.

СК02. Здатність здійснювати формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну.

СК05. Здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності.

СК08. Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта.

СК09. Здатність зображувати об'єкти навколишнього середовища і постаті людини засобами пластичної анатомії, спеціального рисунка та живопису (за спеціалізаціями).

ПРН 01. Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях.

ПРН 05. Розуміти і сумлінно виконувати свою частину роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.

ПРН 06. Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні.

ПРН 11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.

ПРН 18. Відобразити морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.

## ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(ЗМІСТ)

Модуль 1. Основи семіотики
Тема 1. Історія та розвиток семіотики: стислий огляд виникнення семіотики як науки починаючи від античності до сучасних концепцій.
Тема 2. Основні поняття: знак (його структура, властивості та роль у спілкуванні), символ (відмінність від знака, приклади в дизайні), код (визначення, типи та ін.), значення (концепція денотації та конотації).
Тема 3. Внесок визначних мислителів: Фердинанд де Соссюр (дихотомія "означник" та "означуване", знакова система мови), Чарльз Пірс (трихотомія знаків: ікони, індекси, символи), Ролан Барт (семіотичний аналіз масової культури, міфи як вторинна семіотична система).
Тема 4. Семіотика в контексті інших наук: лінгвістика, культурологія, філософія.
Модуль 2. Семіотика в дизайні
Тема 5. Застосування семіотики в просторовому дизайні: семіотика архітектурних форм (знаки та символи в сільському середовищі); дизайн інтер'єру (роль символічних елементів у створенні визначеної ментальної атмосфери).
Тема 6. Типологія знаків у дизайні. Вплив кольору, форми та текстури: іконічні знаки (безпосередня подібність до об'єкта, наприклад, піктограми); індексні знаки (причинно-наслідковий зв'язок із об'єктом, наприклад, відбиток руки); символічні знаки (умовність та культурний контекст, наприклад логотипи, герби).
Тема 7. Культурні коди та дизайн: визначення культурних кодів (формування та функціонування); роль традицій та міфів у створенні візуальних образів. Інтеркультурна комунікація: особливості сприйняття знаків у різних культурах; приклади успішної адаптації дизайну до різних культурних середовищ. Семіотика глобалізації: універсальні

знаки та їхнє використання в міжнародному дизайні; вплив глобальних трендів на місцеві культурні коди; баланс між глобалізацією та збереженням унікальних культурних особливостей.

## ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції, практичні заняття, консультації.

У процесі викладання лекційного матеріалу використовуються два види лекцій: лекції – бесіди і лекції-візуалізації. Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дає змогу привертати увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція-візуалізація – візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядають технічними засобами навчання або аудіо-відеотехніки.

При проведенні практичних занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як робота у малих групах або дискусія.

Здобувачі вищої освіти на практичних заняттях працюють з друкованим (ілюстративним) інформативним матеріалом або з матеріалом мережі Інтернет, виконують усні та письмові завдання за темою самостійного вивчення дисципліни та виступають з інформуванням за темами практичних занять.

## ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Тема і короткий зміст заняття
1	Дослідження культурного контексту знаків. Провести аналіз, як культурні або історичні аспекти впливають на використання символів у дизайні.
2	Семіотичний аналіз історичних просторів. Вивчити, як відбувається спілкування засобами історичних будівель чи просторів.
3	Семантичний аналіз інтер'єрів. Визначити символічне значення кольорів, форм та матеріалів у просторі (наприклад, у музеях, офісах або закладах розміщення чи харчування).
4	Аналіз фасадів будівель. Дослідити, як відбувається спілкування засобами компонентів будівель.
5	Розроблення знакової системи для громадського простору. Створити продукт системи навігації (знаки, вказівники, піктограми) для парку, вокзалу або торгового центру.
6	Інтерпретація символіки природних ландшафтів. Проаналізувати, як природні елементи (рослини, водойми, скелі) використовуються як знаки у ландшафтному дизайні.
7	Візуальне спілкування без тексту. Розробити дизайн системи знаків, яка ефективного безтекстового спілкування для міжнародних просторів.

Самостійна робота з курсу "Семіотика в дизайні" для студентів-дизайнерів передбачає виконання низки завдань, спрямованих на поглиблення знань і розвиток творчого мислення.

### САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми
1	Розроблення логотипу з урахуванням семіотики. Створити логотип для певного бренду чи простору, пояснивши вибір знаків та їх значення.
2	Створення інфографіки для громадського простору. Розробити візуальну комунікацію для складного простору (наприклад, музею).
3	Аналіз семіотики сільського середовища. Дослідити символи, знаки та їх значення в різних частинах населеного пункту (архітектура, вивіски, графіті, реклама).
4	Дослідження знакової системи торгового центру. Проаналізувати, як організовано систему навігації та візуальних комунікацій у конкретному торговому центрі.
5	Розроблення інтер'єру з конкретною ідеологією. Створити дизайн інтер'єру, який передає певну ідею, наприклад, екологічність, інноваційність чи традиційність.
6	Розроблення інтер'єру з конкретною ідеологією. Створити дизайн інтер'єру, який передає певну ідею, наприклад, екологічність, інноваційність чи традиційність.
7	Розроблення тематичного креативного простору. Створити концепцію дизайну простору для кав'ярні з тематичною ідеєю, пояснивши вибір знаків.

### МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- 1. Усне опитування (фронтальне, індивідуальне, детальний аналіз відповідей студентів).*
- 2. Письмова аудиторна та позааудиторна перевірка – підготовка рефератів, презентацій, контрольні роботи (з конкретних питань тощо) або тести.*

*Види контролю: поточний контроль, проміжна та семестрова атестація, залік.*

### Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота за темами 7-го семестру							Сума
1	2	3	4	5	6	7	100
10	10	10	10	20	20	20	

Відпрацювання пропущених занять студентами здійснюється згідно «Положення про порядок відпрацювання студентами Львівського національного університету природокористування пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських

занять». Студент представляє конспект а з пропущеної теми лекційного курсу та опрацьований практичний матеріал (захист роботи або контрольна чи тестові завдання)) з відповідної тематики. Самостійне вивчення навчальної дисципліни за вищевказаними темами передбачає також підготовку рефератів, доповідей, презентацій (максимальна кількість балів - 5 за одну тему, але не більше 10 б. за весь курс дисципліни).

Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

## **КРИТЕРІЇ ПОТОЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ**

Поточне оцінювання здійснюється за кожним завданням в межах розділів. Оцінюються і завдання, виконувані в аудиторії, і завдання, виконувані під час самостійної роботи. Протягом вивчення дисципліни здійснюється самоконтроль.

Загальні критерії оцінок:

“відмінно”(90 – 100) – здобувач вищої освіти виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності;

“добре”(75 -89) – здобувач вищої освіти виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності;

“задовільно”(60 – 74) – здобувач вищої освіти виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно;

“незадовільно” (0 – 59) – здобувач вищої освіти не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань.

### **Питання з дисципліни**

#### **«Семіотика в дизайні» для самоконтролю**

1. Історія та розвиток семіотики.
2. Основні поняття: знак, символ, код, значення.
3. Внесок Фердинанда де Соссюра, Чарльза Пірса та Ролана Барта у розвиток семіотики. Застосування семіотики в просторовому дизайні.
4. Типологія знаків у дизайні: іконічні, індексальні, символічні.
5. Вплив кольору, форми та текстури на сприйняття.
6. Культурні коди та їхній вплив на дизайн.
7. Інтеркультурні аспекти візуальної комунікації.
8. Семіотика в цифрових медіа.
9. Знаки в UX/UI дизайні.
10. Роль семіотики у брендингу та рекламі.
11. Що таке знак у контексті єгипетської культури?

12. Як поняття денотації та конотації проявляються в єгипетських ієрогліфах?
13. Як іконічні, індексальні та символічні знаки представлені в єгипетському мистецтві та архітектурі?
14. Які символи стародавнього Єгипту мають найбільший вплив на сучасний дизайн?
15. Яке значення мали кольори у єгипетській культурі? Як їх використовували для передачі соціального статусу та релігійного змісту?
16. Які культурні та соціальні коди можна виділити в єгипетському дизайні (наприклад, у текстильних орнаментах чи розписах гробниць)?
17. Як архітектурні структури (піраміди, храми) формували культурні значення через семіотику простору?
18. Як зображення богів, фараонів і символів передавали значення влади, релігії та ідентичності?
19. Які візуальні наративи формувалися у настінних розписах?
20. Як символіка стародавнього Єгипту вплинула на сучасний просторовий дизайн і брендинг?
21. Які паралелі можна провести між семіотичними системами Єгипту та сучасними UX/UI підходами?
22. Значення орнаментів і символів у трипільській культурі.
23. Роль геометричних візерунків у відображенні світогляду трипільців.
24. Культурні коди трипільців: символіка кольорів і форм на кераміці.
25. Знаки-обереги та їх семантика в контексті культури трипільців.
26. Як трипільські мотиви вплинули на сучасний український дизайн?
27. Трансформація трипільських символів у декоративному мистецтві.
28. Аналіз трипільської кераміки: орнаменти та їх значення.
29. Розробка візуального стилю для сучасного бренду на основі трипільських символів.
30. Дослідження символіки трипільських форм у графічному дизайні.
31. Символіка основних мотивів українського орнаменту: квітка, дерево життя, птахи.
32. Символіка та роль кольору в українському народному орнаменті (червоний, чорний, білий, синій).
33. Створення сучасного продукту з використанням українського народного орнаменту.
34. Аналіз кольорових кодів у вишиванках різних регіонів України.
35. Розробка інтерпретації традиційного орнаменту для сучасного логотипу.

## РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

### Основна

1. Гречило А., Завітій Б. Наш герб. Українські символи від княжих часів до сьогодення. РОДОВІД, 2018. – 402 с.
2. Піддубний С. Українські святині та символи. Голованівськ, 2010. – 112 с.
3. Ділі Дж. Основи семіотик. Львів: Арсенал, 2000. – 230 с.
4. Поліщук А. Знакові системи в дизайні у контексті інноваційних методів навчання / А. Поліщук // Арт-простір. 2018. Вип. 3. С. 117–119. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/artsp\\_2018\\_3\\_23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/artsp_2018_3_23)
5. Забора В. Семіотика стилю: деконструкція візуальної мови компонентів особистого образу // Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 63, том 1, 2023. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-1-10>

6. Сисоєва Ю.А. Моделі колірної семіотики для окремих кольорів // Системи обробки інформації, 2017, випуск 2 (148). DOI:[10.30748/soi.2017.148.45](https://doi.org/10.30748/soi.2017.148.45)
7. Лозинський Р. Семіотика ландшафту та його візуальний/текстуальний аналіз у англо-американській культурній географії // Часопис соціально-економічної географії. 2020. Випуск 28. DOI: [10.26565/2076-1333-2020-28-03](https://doi.org/10.26565/2076-1333-2020-28-03)

#### Допоміжна

1. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво. Навчальний посібник. – Львів: Світоч. 2004.
2. Інноваційні культурно-мистецькі аспекти в сучасній картині світу // Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (11-13 вересня 2019 р.), ХНТУ / за ред. Якимчук О.В. – Херсон: ХНТУ, 2019. – 428 с.
3. Потапенко Г. М., Потапенко М. В., Пантус Н. М. Features of lettering styles in graphic design. The European Journal of Arts, Premier Publishing s.r.o. Vienna.. 2023. № 1. С. 27. URL: <https://ppublishing.org/archive/publication/521-osobnosti-stilej-letteringa-v-graficheskom-d>

#### Інформаційні ресурси

Бібліотечно-інформаційні ресурси – [книжковий фонд](#), періодика та фонди на [електронних носіях](#) бібліотеки ЛНАУ, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України, зокрема:

- Львівська наукова бібліотека ім. В.Стефаника НАН України, м. Львів, вул. Стефаника, 2;
- Львівська науково-педагогічна бібліотека. м. Львів, вул. Зелена, 24.

### ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Курс передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами не допустимо порушення академічної доброчесності.